

Oikeustapauskokoelma

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (suuri jaosto)

7 päivänä kesäkuuta 2016*

Ennakkoratkaisupyyntö — Asetus (EU) N:o 604/2013 — Kolmannen maan kansalaisen johonkin jäsenvaltioon jättämän turvapaikkahakemuksen käsittelystä vastuussa olevan jäsenvaltion määrittäminen — 18 artikla — Turvapaikanhakijan, jonka hakemus on käsiteltävänä, takaisin ottaminen — 19 artikla — Vastuun lakkaaminen — Vähintään kolmen kuukauden poissaolo jäsenvaltioiden alueelta — Uusi menettely hakemuksen käsittelystä vastuussa olevan jäsenvaltion määrittämiseksi — 27 artikla — Oikeussuojakeino — Tuomioistuinten harjoittaman valvonnan laajuus

Asiassa C-155/15,

jossa on kyse SEUT 267 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyyntöstä, jonka Kammarrätten i Stockholm – Migrationsöverdomstolen (Tukholman toisen asteen hallintotuomioistuin – maahanmuuttoasioiden ylin oikeusaste, Ruotsi) on esittänyt 27.3.2015 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut unionin tuomioistuimeen 1.4.2015, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa

George Karim

vastaan

Migrationsverket,

UNIONIN TUOMIOISTUIN (suuri jaosto),

toimien kokoonpanossa: presidentti K. Lenaerts, varapresidentti A. Tizzano, jaostojen puheenjohtajat R. Silva de Lapuerta, L. Bay Larsen (esittelevä tuomari), J. L. da Cruz Vilaça, A. Arabadjiev, C. Toader, D. Šváby ja F. Biltgen sekä tuomarit J.-C. Bonichot, M. Safjan, E. Jarašiūnas, C. G. Fernlund, C. Vajda ja S. Rodin,

julkisasiamies: E. Sharpston,

kirjaaja: johtava hallintovirkamies M. Ferreira,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 15.12.2015 pidetyssä istunnossa esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

- George Karim, edustajinaan advokat I. Aydin ja jur. kand. C. Hjorth,
- Migrationsverket, asiamiehinään H. Hedebris ja M. Bergdahl,
- Ruotsin hallitus, asiamiehinään A. Falk, C. Meyer-Seitz, U. Persson, N. Otte Widgren, E. Karlsson ja L. Swedenborg

* Oikeudenkäyntikieli: ruotsi.

- Tšekin hallitus, asiamiehinään M. Smolek ja J. Vlácil,
 - Kreikan hallitus, asiamiehenään M. Michelogiannaki,
 - Ranskan hallitus, asiamiehinään F. X. Bréchet ja D. Colas,
 - Alankomaiden hallitus, asiamiehinään K. Bulterman ja B. Koopman,
 - Sveitsin hallitus, asiamiehenään C. Bichet,
 - Euroopan komissio, asiamiehinään M. Condou-Durande, C. Tufvesson ja K. Simonsson,
- kuultuaan julkisasiamiehen 17.3.2016 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,
on antanut seuraavan

tuomion

- 1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee kolmannen maan kansalaisen tai kansalaisuudettoman henkilön johonkin jäsenvaltioon jättämän kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen käsittelystä vastuussa olevan jäsenvaltion määrittämisperusteiden ja -menettelyjen vahvistamisesta 26.6.2013 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 604/2013 (EUVL 2013, L 180, s. 31) 19 ja 27 artiklan tulkintaa.
- 2 Tämä pyyntö on esitetty asiassa, jossa asianosaisina ovat Syyrian kansalainen George Karim ja Migrationsverket (maahanmuuttovirasto, Ruotsi) (jäljempänä virasto) ja joka koskee viimeksi mainitun tekemää päätöstä Karimin tekemän oleskelulupahakemuksen hylkäämisestä ja hänen siirtämisestään Sloveniaan.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

- 3 Asetuksen N:o 604/2013 johdanto-osan 19 perustelukappaleessa todetaan seuraavaa:

”Asianomaisten henkilöiden oikeuksien tehokkaan suojelun varmistamiseksi olisi erityisesti Euroopan unionin perusoikeuskirjan 47 artiklan mukaisesti otettava käyttöön oikeudelliset takeet ja tehokkaat oikeussuojakeinot, jotka koskevat päätöksiä siirtää hakija hakemuksen käsittelystä vastuussa olevaan jäsenvaltioon. Jotta voidaan varmistaa, että kansainvälistä oikeutta noudatetaan, tällaisia päätöksiä koskevien tehokkaiden oikeussuojakeinojen olisi katettava sekä tämän asetuksen soveltamisen tarkastelu että oikeudellisiin seikkoihin ja tosiseikkoihin perustuvan tilanteen tarkastelu siinä jäsenvaltiossa, johon hakija siirretään.”

- 4 Asetuksen 18 artiklan 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Jäsenvaltio, joka on tämän asetuksen perusteella vastuussa hakemuksen käsittelystä, on velvollinen:

--

- b) ottamaan 23, 24, 25 ja 29 artiklassa säädettyjen edellytysten mukaisesti takaisin hakijan, jonka hakemusta käsitellään ja joka on jättänyt hakemuksen toisessa jäsenvaltiossa tai joka oleskelee ilman oleskelulupaa toisessa jäsenvaltiossa;

--”

- 5 Asetuksen 19 artiklan 2 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Edellä 18 artiklan 1 kohdassa säädetty velvollisuudet lakkaavat, jos hakemuksen käsittelystä vastuussa oleva jäsenvaltio voi silloin, kun sitä pyydetään ottamaan vastaan tai takaisin hakija – –, osoittaa, että asianomainen henkilö on poistunut jäsenvaltioiden alueelta vähintään kolmen kuukauden ajaksi, jollei hänellä ole hakemuksen käsittelystä vastuussa olevan jäsenvaltion myöntämää voimassa olevaa oleskelulupaa.

Ensimmäisessä alakohdassa tarkoitetun poissaolojakson jälkeen jätettyä hakemusta pidetään uutena hakemuksena, jonka osalta aloitetaan uusi menettely sen käsittelystä vastuussa olevan jäsenvaltion määrittämiseksi.”

- 6 Asetuksen 27 artiklan 1 ja 5 kohdassa säädetään seuraavaa:

”1. Hakijalla – – on oltava oikeus tehokkaihin oikeussuojakeinoihin niin, että hänellä on mahdollisuus hakea muutosta siirtopäätökseen tai sen uudelleen käsittelyä tuomioistuimessa sekä tosiseikkojen että oikeudellisten seikkojen osalta.

– –

5. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että asianomaisella henkilöllä on mahdollisuus oikeusapuun ja tarvittaessa kielelliseen apuun.”

Pääasia ja ennakkoratkaisukysymykset

- 7 Karim haki kansainvälistä suojelua Ruotsissa 3.3.2014.
- 8 Koska Eurodac-tietokantaan tehdyn haun perusteella kävi ilmi, että hän oli jo 14.5.2013 hakenut tällaista suojelua Sloveniassa, virasto esitti 20.3.2014 asetuksen N:o 604/2013 18 artiklan 1 kohdan b alakohdan nojalla Slovenian viranomaisille pyynnön Karimin takaisin ottamisesta.
- 9 Slovenian viranomaiset ilmoittivat 3.4.2014 suostuvansa takaisinottopyyntöön. Virasto ilmoitti tämän jälkeen kyseisille viranomaisille, että Karim oli ilmoittanut poistuneensa jäsenvaltioiden alueelta yli kolmen kuukauden ajaksi ensimmäisen turvapaikkahakemuksensa jälkeen ja että hänen passissaan oli 20.7.2013 päivätty maahantuloleima Libanoniin. Kirjeenvaihdon jälkeen Slovenian viranomaiset toistivat 12.5.2014 suostumuksensa pyydettyyn takaisinottoon.
- 10 Virasto hylkäsi 13.5.2014 Karimin oleskelulupahakemuksen, mukaan lukien hänen kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksensa, päätti hänen asemansa vahvistamista koskevan käsittelyn ja teki päätöksen hänen siirrostaan Sloveniaan.
- 11 Karim valitti viraston päätöksestä Förvaltningsrätten i Stockholmiin (Tukholman ensimmäisen asteen hallintotuomioistuin, Ruotsi). Kyseinen tuomioistuin hylkäsi hänen valituksensa sillä perusteella, että kun jäsenvaltio suostuu ottamaan turvapaikanhakijan takaisin, viimeksi mainittu voi riitauttaa siirtonsa kyseiseen jäsenvaltioon vain vetoamalla systeemisten puutteiden olemassaoloon.
- 12 Karim valitti Förvaltningsrätten i Stockholmin (Tukholman ensimmäisen asteen hallintotuomioistuin, Ruotsi) tuomiosta ennakkoratkaisua pyytäneeseen tuomioistuimeen ja väitti yhtäältä, että Slovenian tasavalta ei ole hänen turvapaikkahakemuksensa käsittelystä vastuussa oleva jäsenvaltio, koska hän oli poistunut jäsenvaltioiden alueelta yli kolmen kuukauden ajaksi ensimmäisen turvapaikkahakemuksensa jälkeen, ja toisaalta, että häntä ei pidä siirtää humanitaarisista syistä ja että Slovenian turvapaikkamenettelyssä on systeemisiä puutteita.

13 Tässä tilanteessa Kammarrätten i Stockholm (Tukholman toisen asteen hallintotuomioistuin – maahanmuuttoasioiden ylin oikeusaste) päätti lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

”1) Merkitsevätkö asetuksen N:o 604/2013 tehokkaita oikeussuojakeinoja koskevat uudet säännökset (johdanto-osan 19 perustelukappale ja 27 artiklan 1 ja 5 kohta), että turvapaikanhakijalla on oltava mahdollisuus asettaa kyseenalaisiksi myös asetuksen III luvussa tarkoitettut perusteet hänen siirtämisekseen toiseen jäsenvaltioon, joka on suostunut vastaanottoon? Vai onko niin, että tehokas oikeussuojakeino voidaan rajoittaa koskemaan oikeutta sen tutkimiseen, onko sen jäsenvaltion, johon hakija siirretään, turvapaikkamenettelyssä ja vastaanotto-olosuhteissa systeemisiä puutteita (vastaavasti kuin unionin tuomioistuin on todennut [10.12.2013 antamassaan] tuomiossa [Abdullahi,] C-394/12 [EU:C:2013:813])?”

2) Siinä tapauksessa, että unionin tuomioistuin katsoo, että asetuksen III luvussa tarkoitettut perusteet on voitava asettaa kyseenalaisiksi, – – merkitseekö asetuksen N:o 604/2013 19 artiklan 2 kohta, että asetusta ei ole sovellettava, jos turvapaikanhakija näyttää, että hän on ollut jäsenvaltioiden alueen ulkopuolella vähintään kolme kuukautta?”

Ennakkoratkaisukysymysten tarkastelu

Toinen kysymys

14 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin kysyy toisella kysymyksellään, jota on syytä tarkastella ensiksi, ennen kaikkea, onko asetuksen N:o 604/2013 19 artiklan 2 kohtaa tulkittava siten, että tätä säännöstä ja erityisesti sen toista alakohtaa sovelletaan kolmannen maan kansalaiseen, joka tehtyään ensimmäisen turvapaikkahakemuksen jossakin jäsenvaltiossa näyttää toteen, että hän on poistunut jäsenvaltioiden alueelta vähintään kolmen kuukauden ajaksi ennen uuden turvapaikkahakemuksen tekemistä jossakin toisessa jäsenvaltiossa.

15 Tältä osin on tosin huomattava, että asetuksen N:o 604/2013 19 artiklan 2 kohdan ensimmäisessä alakohdassa säädetään, että lähtökohtaisesti asetuksen 18 artiklan 1 kohdasta johtuvat turvapaikanhakijan vastaanottamista ja takaisinottamista koskevat velvoitteet lakkaavat, jos hakemuksen käsittelystä vastuussa oleva jäsenvaltio voi silloin, kun sitä pyydetään ottamaan vastaan tai takaisin hakija, osoittaa, että asianomainen henkilö on poistunut jäsenvaltioiden alueelta vähintään kolmen kuukauden ajaksi.

16 Asetuksen 19 artiklan 2 kohdan toisessa alakohdassa säädetään kuitenkin, että poissaolojakson jälkeen jätettyä hakemusta pidetään uutena hakemuksena, jonka osalta aloitetaan uusi menettely sen käsittelystä vastuussa olevan jäsenvaltion määrittämiseksi.

17 Tästä seuraa, että tilanteessa, jossa kolmannen maan kansalainen, joka tehtyään ensimmäisen turvapaikkahakemuksen jossakin jäsenvaltiossa on poistunut jäsenvaltioiden alueelta vähintään kolmen kuukauden ajaksi ennen uuden turvapaikkahakemuksen tekemistä jossakin toisessa jäsenvaltiossa, asetuksen N:o 604/2013 19 artiklan 2 kohdassa asetetaan jäsenvaltiolle, jossa uusi turvapaikkahakemus on tehty, velvoite toteuttaa tässä asetuksessa vahvistettujen sääntöjen perusteella tämän uuden hakemuksen käsittelystä vastuussa olevan jäsenvaltion määrittämistä koskeva menettely.

18 Näin ollen toiseen kysymyksen on vastattava, että asetuksen N:o 604/2013 19 artiklan 2 kohtaa on tulkittava siten, että tätä säännöstä ja erityisesti sen toista alakohtaa sovelletaan kolmannen maan kansalaiseen, joka tehtyään ensimmäisen turvapaikkahakemuksen jossakin jäsenvaltiossa näyttää toteen, että hän on poistunut jäsenvaltioiden alueelta vähintään kolmen kuukauden ajaksi ennen uuden turvapaikkahakemuksen tekemistä jossakin toisessa jäsenvaltiossa.

Ensimmäinen kysymys

- 19 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin kysyy ensimmäisellä kysymyksellään ennen kaikkea, onko asetuksen N:o 604/2013 27 artiklan 1 kohtaa, kun se luetaan yhdessä asetuksen johdanto-osan 19 perustelukappaleen kanssa, tulkittava siten, että pääasiassa kyseessä olevan kaltaisessa tilanteessa turvapaikanhakija voi vedota hänen siirrosta tehtyä päätöstä koskevan muutoksenhaun yhteydessä siihen, että tämän asetuksen III luvussa vahvistettuja vastuuta koskevia perusteita on sovellettu virheellisesti.
- 20 Ensiksi on todettava, että ennakkoratkaisupyynnöstä käy ilmi, että pääasian valittaja ei hänen siirrosta tehtyä päätöstä koskevan muutoksenhaun yhteydessä vetoa siihen, että jotakin asetuksen N:o 604/2013 III luvussa vahvistetuista säännöistä olisi rikottu, vaan pikemminkin siihen, että Slovenian tasavallan vastuu on vahvistettu ottamatta huomioon kyseisen asetuksen 19 artiklan 2 kohdassa vahvistettuja erityissääntöjä, jotka koskevat sellaisen kolmannen maan kansalaisten tilannetta, joka tehtyään ensimmäisen turvapaikkahakemuksen jossakin jäsenvaltiossa on poistunut jäsenvaltioiden alueelta vähintään kolmen kuukauden ajaksi ennen uuden turvapaikkahakemuksen tekemistä jossakin toisessa jäsenvaltiossa.
- 21 Jotta ennakkoratkaisua pyytäneelle tuomioistuimelle voitaisiin antaa hyödyllinen vastaus, on ratkaistava, onko kyseisen asetuksen 27 artiklan 1 kohtaa, kun se luetaan yhdessä asetuksen johdanto-osan 19 perustelukappaleen kanssa, tulkittava siten, että pääasiassa kyseessä olevan kaltaisessa tilanteessa turvapaikanhakija voi vedota hänen siirrosta tehtyä päätöstä koskevan muutoksenhaun yhteydessä siihen, että tämän asetuksen 19 artiklan 2 kohdassa vahvistettuja sääntöjä ei ole otettu huomioon.
- 22 Tältä osin on huomattava, että 7.6.2016 annetun tuomion Ghezelbash (C-63/15) 30–61 kohdasta käy ilmi, että asetuksen N:o 604/2013 27 artiklan 1 kohdassa, kun se luetaan asetuksen johdanto-osan 19 perustelukappaleen valossa, annetaan turvapaikanhakijalle hänen siirrosta tehdyn päätöksen osalta tehokas oikeussuojakeino, joka voi koskea erityisesti tämän asetuksen soveltamisen tutkimista ja joka voi siis johtaa jäsenvaltion vastuun kyseenalaistamiseen myös silloin, kun kyseessä eivät ole tämän jäsenvaltion turvapaikkamenettelyyn ja turvapaikanhakijoiden vastaanotto-olosuhteisiin liittyvät sellaiset systeemiset puutteet, jotka altistavat vaaralle joutua Euroopan unionin perusoikeuskirjan 4 artiklassa tarkoitetun epäinhimillisen tai halventavan kohtelun kohteeksi.
- 23 Lisäksi on niin, että vaikka asetuksen N:o 604/2013 soveltaminen perustuu olennaisesti menettelyyn, jossa määritetään hakemuksen käsittelystä vastuussa oleva jäsenvaltio, joka määräytyy asetuksen III luvussa vahvistettujen perusteiden mukaisesti (tuomio 7.6.2016, Ghezelbash, C-63/15, 41 kohta), on korostettava, että tämän asetuksen 19 artiklan 2 kohdan toiseen alakohtaan sisältyvässä säännössä vahvistetaan puitteet, joissa tämän menettelyn on tapahduttava, kun asianomainen kolmannen maan kansalainen on tehtyään ensimmäisen turvapaikkahakemuksen jossakin jäsenvaltiossa poistunut jäsenvaltioiden alueelta vähintään kolmen kuukauden ajaksi ennen uuden turvapaikkahakemuksen tekemistä jossakin toisessa jäsenvaltiossa.
- 24 Kuten edellä 17 kohdassa on todettu, tästä säännöksestä käy ilmi, että tässä tilanteessa jäsenvaltion, jossa uusi turvapaikkahakemus on tehty, on toteutettava tämän uuden hakemuksen käsittelystä vastuussa olevan jäsenvaltion määrittämistä koskeva menettely.
- 25 Tämä uusi määrittämismenettely eroaa sen jäsenvaltion alun perin toteuttamasta menettelystä, jossa ensimmäinen turvapaikkahakemus tehtiin, ja voi johtaa uuden hakemuksen käsittelystä vastuussa olevan jäsenvaltion nimeämiseen asetuksen N:o 604/2013 III luvussa vahvistettujen perusteiden perusteella.

- 26 Niinpä sen varmistamiseksi, että riitautettu siirtopäätös on tehty soveltaen oikein asetuksessa säädettyä hakemuksen käsittelystä vastuussa olevan jäsenvaltion määrittämismenettelyä, tuomioistuimen, jossa on haettu muutosta siirtopäätökseen, on voitava tutkia turvapaikanhakijan, joka vetoaa siihen, että kyseisen asetuksen 19 artiklan 2 kohdan toiseen alakohtaan sisältyvää sääntöä on rikottu, esittämät väitteet.
- 27 Kaiken edellä esitetyn perusteella ensimmäiseen kysymykseen on vastattava, että asetuksen N:o 604/2013 27 artiklan 1 kohtaa, kun se luetaan yhdessä asetuksen johdanto-osan 19 perustelukappaleen kanssa, on tulkittava siten, että pääasiassa kyseessä olevan kaltaisessa tilanteessa turvapaikanhakija voi hänen siirrostaan tehtyä päätöstä koskevan muutoksenhaun yhteydessä vedota siihen, että tämän asetuksen 19 artiklan 2 kohdan toisessa alakohdassa vahvistettua sääntöä ei ole otettu huomioon.

Oikeudenkäyntikulut

- 28 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely unionin tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä unionin tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (suuri jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

- 1) Kolmannen maan kansalaisen tai kansalaisuudettoman henkilön johonkin jäsenvaltioon jättämän kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen käsittelystä vastuussa olevan jäsenvaltion määrittämisperusteiden ja -menettelyjen vahvistamisesta 26.6.2013 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 604/2013 19 artiklan 2 kohtaa on tulkittava siten, että tätä säännöstä ja erityisesti sen toista alakohtaa sovelletaan kolmannen maan kansalaiseen, joka tehtyään ensimmäisen turvapaikkahakemuksen jossakin jäsenvaltiossa näyttää toteen, että hän on poistunut jäsenvaltioiden alueelta vähintään kolmen kuukauden ajaksi ennen uuden turvapaikkahakemuksen tekemistä jossakin toisessa jäsenvaltiossa.**
- 2) Asetuksen N:o 604/2013 27 artiklan 1 kohtaa, kun se luetaan yhdessä asetuksen johdanto-osan 19 perustelukappaleen kanssa, on tulkittava siten, että pääasiassa kyseessä olevan kaltaisessa tilanteessa turvapaikanhakija voi hänen siirrostaan tehtyä päätöstä koskevan muutoksenhaun yhteydessä vedota siihen, että tämän asetuksen 19 artiklan 2 kohdan toisessa alakohdassa vahvistettua sääntöä ei ole otettu huomioon.**

Allekirjoitukset